

Referat fra

Møte i Rådgivende gruppe 14.-15. november 2019

Sted: Miljøbygget (Professor Brochs gt. 2), Møterom Gigawatt

Tid: Ca. 10:00 – 17:00 og 09:00 – 14:30.

Referent:

Til stede: Håvard Kolle Riis (leder), Anita Bergsvenkerud, Karin Rydving, Hilde Høgås, Mona Magnussen, Rune Brandshaug, Hilde Trygstad (f.o.m. RG-2019/42).

Fra Unit, seksjon for bibliotek tjenester deltok: Jone Thingbø, Asbjørn Risan, Gro-Anita Mortensen, Frode Arntsen.

Forfall: Ingen.

RG-2019/37 Konstituering av møtet

Sak RG-2019/42 ble tatt umiddelbart etter RG-2019/37, og sak RG-2019/41 gikk ut pga sykdom hos Ex Libris. For øvrig ble sakslista godkjent.

Jone Thingbø og Frode Arntsen orienterte om Unit – organisasjonens rolle, oppbygning av avdelinger, lokalisering av personell osv.

Det ble stilt spørsmål om forholdet mellom bevilgninger og brukerfinansiering, noe som oppleves uklart av institusjonene. Arntsen gjorde rede for dette og utdypet rundt kompleksiteten i de situasjoner hvor for eks «betaler» ikke samsvarer med bruker. Dette er for eksempel situasjonen med Cristin, der KD betaler mens institusjonene bruker. Dette til forskjell fra de brukerfinansierte tjenestene der bruker og betaler er samme part. Unit merker seg misnøye med kostnadsnivået og så langt manglende gevinster ved opprettelsen av Unit. Unit har dialog med Kunnskapsdepartementet rundt dette og mener institusjonene gjerne kan påpeke kostnadsøkningen i sin dialog med KD.

RG stilte spørsmål ved antallet personer i fellesfunksjoner/avdeling for virksomhetsstøtte som de opplever er høyt. Unit forklarte at antallet er omtrent som før, da man tidligere hadde de samme årsverkene via henholdsvis NTNU og UiO. Enkelte funksjoner er lovpålagte og kan ikke kuttes, og koster ekstra når de er under oppbygging, men Unit forsikret at man stadig leter etter kuttområder. Gevinst ved sammenslåingen som ble til Unit heller for øvrig mer mot helhetlige leveranser enn å redusere antall årsverk.

RG-2019/38 Budsjett – inkludert orientering om økonomimodellen

Diskusjonen fortsatte som en forlengelse av RG-2019/37. Unit v/Thingbø orienterte om budsjett og økonomimodell. Rådgivende gruppe tilrådet i sist møte at budsjett for 2020 økes med inntil 3% økning. "Overhead" på timepris bidrar til fellesfunksjoner (HR, IT, økonomi o.l.) og felles drift (strøm, rekvisita med mer). Både bruker- og bevilgningsfinansiert inntekt blir brukt til dette. Grappa mente det antagelig er noen forskjeller i utregning av "overhead" mellom institusjonene og Unit, og dette gjør det vanskelig å sammenligne timeprisene.

Grappa var svært bekymret over forslag til kutt som er presentert, og mente samtidig det er svært uheldig å prise seg ut av oppgaver som det er naturlig at Unit tar seg av. En ny runde på finansieringsmodellen mot institusjonene kan være aktuelt for å finne de nødvendige inntektene. Det ble kommentert at merverdien av konsortiet ikke må undervurderes. Pris er viktig, men manglende kapasitet er minst like ille. Unit har kompetanse på bibliotekene, dataene, og oppgavene bibliotekene driver med, som man ikke lett kan kjøpe av andre. Sannsynlige konsekvenser av kutt er tap av kompetanse, synkende verdi av konsortiet, feil på tjenester osv., som igjen vil medføre tap av anseelse hos studenter og forskere.

Det ble innledet en diskusjon rundt blant annet et åpent spørsmål om hva konsortiet skal samarbeide om, og samarbeider vi om de rette tingene i dag? Unit tar gjerne imot synspunkter. Saken tas videre i et senere møte.

Det ble foreslått å spesifisere enkelte poster bedre, slik at det blir enklere og sikrere å gjøre kutt. Det er bindinger mht. personell og kompetanse, så ulik pris for ulik kompetanse kan bli aktuelt. Å bruke Ex Libris til å utvikle mer og å stille krav til API-er vil være en smart tilnærming.

Tilråding:

Rådgivende gruppe er bekymret for et stramt budsjett, men tar budsjett og økonomimodell til orientering. Rådgivende gruppe påpeker at timeprisen er svært høy og er bekymret for konsekvensen av dette på kort og lang sikt. RG ber Unit ta disse kommentarene med til styrende organer.

RG-2019/39 Planer og aktiviteter innenfor budsjettrammen

Unit v/Gro-Anita Mortensen og Asbjørn Risan orienterte om prioriteringer for tjenesteleveranser knyttet til henholdsvis biblioteksystemet Alma og Oria i 2020. Av endringer for tjenester knyttet til biblioteksystemet kan nevnes redusert antall timer på støttetjenester og drift og vedlikehold. Utvikling, bl.a. knyttet til autoritetsdata og emneord, blir stoppet.

Informasjonssikkerhet og personvern opprettholdes, og det er generelt en dreining mot strategiske tiltak (eks. fjernlån, felles bestillings- og faktureringsystem, brukerhåndtering og autentisering videreføres etter planen). I Oria er prioriterte områder bl.a. oppdatering av ROS-analyse sammen med institusjonene, universell utforming, overgang til ny søkeindeks og hindre fjernlånsbestillinger på materiale som ikke er til fjernlån.

Gruppen uttalte at de er bekymret for konsekvensene av det store kuttet, det ble stilt spørsmål hvordan bibliotekene vil merke en reduksjon i antall timer på 30%.

Budsjettforslaget innebærer at brukerstøtten opprettholdes på omtrent samme nivå som i 2019, men det er for tidlig til å se om omleggingen kan opprettholdes i et lengre tidsperspektiv uten store negative konsekvenser.

Institusjonene vil merke kuttene mest ved at Unit får redusert kapasitet på teknisk side. Det blir færre som kan følge opp saker mot Ex Libris. Det er avdekket at det er opparbeidet teknisk gjeld, samt at dette innenfor foreslått budsjett vil øke fordi det er satt av for lite midler til nødvendig oppgraderinger og vedlikeholdsarbeid.

Det var enighet om at det arbeidet Unit har startet med å kartlegge tilpasningstjenester er viktig for å få oversikt og det vil gi en mulighet til en dreining mot at funksjonalitet flyttes over på systemene vi har anskaffet fra Ex Libris. Felles drift på tvers av systemer fra Unit, og evt. også utnytte kompetanse på tvers, ble foreslått for å redusere. Det ble spurt om hensikten med å flytte timer til strategiske tiltak, og man svarte at dette er for å spesifisere hva det jobbes med. Strategiske tiltak gjenspeiles også i arbeidsgruppens planer.

Oversikten over tilleggstjenester til Alma som Unit har laget i forbindelse med ROS, sendes til gruppa til orientering. I forbindelse med innføring av felles bestillings- og faktureringsystem fikk Unit en aksjon med å følge opp med NTNU som har tatt kontakt med DFØ angående integrasjon med Alma.

Tilråding:

Rådgivende gruppe ser at det er nødvendig å kartlegge og igangsette nødvendig oppgraderings- og vedlikeholdsarbeid på de tekniske løsningene som gir konsortiet merverdi. Unit skal derfor komme med en ny sak for å øke rammen for 2020 til det formålet jmf. Sak RG-2019/40.

RG-2019/40 Forslag til satsninger utenfor rammen

Unit presenterte fire mulige satsningsområder for prosjekter utenfor rammen.

1. **Fra sårbarhet til innovasjon.** Økt systematisk styring av tjenesten gjennom å jobbe med informasjonssikkerhet og personvern. Strategisk og taktisk styring av tjenestene for å levere bedre og mer ensrettede tjenester, gjennom etablering av metodikk for å jobbe systematisk med bedre tjenestestyring over tid.

2. **En framtidrettet plattform for autoriteter.** Todelt satsning: 1) slutføre og produksjonssette første versjon av emneord realisert på den generiske grunnarkitekturen for autoriteter, 2) utvide tjenesten med tanke på type autoriteter, funksjonalitet og hvilke systemer som tar i bruk tjenesten. Se dette i sammenheng med Nasjonalt vitenarkiv og Nasjonal bibliotekstrategi.
3. **Forprosjekt CampusM.** Undersøke mulig plattform for tjenester til studenter/brukere på mobile enheter/plattformer.
4. **Støtte for kopibestillinger i fjernlånsfunksjonaliteten i Oria.** Etablere støtte for fjernlån av flere materialtyper enn det som er i dagens skjema, samt legge til rette for kopibestillinger.

Unit ønsket tilbakemelding på hvilke prosjekter som er såpass interessante at de skal utarbeides til konkrete prosjektforslag og hvilke prosjekter som det ikke er hensiktsmessig å gå videre med.

Rådgivende gruppe ga tilslutning til at prosjektene er interessante, men bemerket at biblioteket i seg selv ikke er rette instans for å lansere en mobilapplikasjon ved institusjonen og at dette bør løftes høyere i Unit. Grappa foreslo å vurdere f.eks. RapidILL eller Rapido fra Ex Libris for å unngå unødvendig ressursbruk i arbeidet med fjernlån.

Rådgivende gruppe innstilte på at Unit, med unntak av CampusM, utarbeider prosjektforslag på de øvrige prosjektene og presenterer dette til Rådgivende gruppe som mulige prosjekter som kan finansieres utenfor den årlige rammen som en engangsinnbetaling.

Tilråding:

Rådgivende gruppe ber Unit utarbeide prosjektforslag for prosjektene:

- *Fra sårbarhet til innovasjon*
- *En framtidrettet plattform for autoriteter*
- *Støtte for kopibestillinger i fjernlånsfunksjonaliteten i Oria*

og at disse presenteres på et senere møte for beslutning om finansiering utenfor rammen.

RG-2019/41 Customer success - skypemøte med Ex Libris

Grunnet sykdom hos Ex Libris gikk denne saken ut.

RG-2019/42 Strategi – utforming av mandat arbeidsgruppe

Unit v/Frode Arntsen orienterte om status for nåværende kontrakt med Ex Libris.

Handlingsrommet er større enn først antatt etter avklaringer med innkjøpsfaglig kompetanse. Dagens kontrakt kan strekkes noen år utover 2021. Dagens betingelser kan videreføres forutsatt at det blir en avklaring i inneværende år. Tilbudet inkluderer også 10 ekstra premium sandboxer for Alma.

Unit har sondert markedet og hatt besøk fra andre leverandører. For eksisterende produkter på markedet er det lite bevegelse, mens det for pågående prosesser med nyutvikling virker leverandørenes tilnærming interessant og moderne og i retning av plattformbaserte løsninger. Det er stor usikkerhet knyttet til når produktene er modne nok for å være reelle konkurrenter til dagens løsning. Marshall Breeding understøtter også at det ikke er noen nye aktører på markedet for akademiske bibliotek. Unit følger med på Chalmers som er i ferd med å implementere Folio.

Rådgivende gruppe kommenterte at hvis man skal ha noe annet enn det man har pr idag så må man starte prosessen relativt raskt; vurdere hvilke løsninger vi har pr idag, hvilke mangler/svakheter disse har og hvilke behov man skal løse i fremtiden.

Det ble også kommentert at bibliotekstjenester ikke er nevnt i de eksisterende handlingsplanene som er godkjent av Digitaliseringsstyret. Unit sin respons er at bibliotekssiden ikke har spilt inn egne biblioteksaker, ei heller har KDs Digitaliseringsstrategi eller andre førende dokumenter (som danner grunnlag for handlingsplanene) noen eksplisitt oppmerksomhet på bibliotek. Digitaliseringsstrategien (og andre strategier) har vært styrende for initiativ og det har kommet lite nedenfra fra fagutvalgene innen bibliotekstjenester. anbefaling om at Rådgivende gruppe nedsetter en strategisk arbeidsgruppe som kan utarbeide et grunnlag for et prosjekt som kan inngå i porteføljestylingen og løftes til digitaliseringsstyret. Dette vil også gi en mulig økt synlighet av viktigheten av de tjenestene biblioteket leverer. Dette er også i tråd med anbefaling fra Katrine Weisteen Bjerde, fagdirektør forskningstjenester i Unit og medlem av fagutvalg for forskning, ref sak RG2019/44C.

Leveransen må følge Units prosjektmetodikk, som er basert på DIFIs prosjektveiviser.

Rådgivende gruppe diskuterte hva leveransen skulle være, og landet på at man skal levere «Mandat for konseptfasen» som et grunnlag for beslutningspunkt 1 (BP1) til fagutvalget for forskning. Det ble besluttet at Unit skal utarbeide dette dokumentet i tett samarbeid med utvalgte medlemmer fra Rådgivende gruppe og presentere dette for Rådgivende gruppe på neste møte. De utvalgte deltakerne er:

- Håvard Kalle Riis
- Hilde Høgås
- Rune Brandshaug

Det ble videre besluttet at leveransen skal sette søkelys på disse punktene:

- Brukerbehov
- Integrasjoner
- Muliggjørende plattform

- Data/masterdata
- Arkitektur
- Tidsplan for beslutninger basert på eksisterende kontrakt

Unit vil orientere om denne prosessen på neste møte i fagutvalget for forskning i desember. Det vil muligens også bli en orienteringssak til Digitaliseringsstyret

Tilråding:

Rådgivende gruppe ber Unit i samarbeid med utvalgte medlemmer fra Rådgivende gruppe utarbeide dokumentet «Mandat for konseptfasen» og presentere dette på neste møte.

RG-2019/43 Tjenestestyringsmodell

Unit v/Kristin Selvaag orienterte.

Rådgivende gruppe var opptatt av hvordan tjenesterådene kan samhandle og hvem som skal være representert i dem. Unit svarte at sektoren vil bli involvert i å avgjøre hvem som oppnevner deltakere.

Unit er tiltenkt en sekretariatet rolle, og vil koordinere arbeidet. RG påpekte at Units rolle ikke var synlig i skissene, og ønsket at det kom tydeligere frem. Det gjelder også for fagutvalgene og handler blant annet om rollen til Fagdirektører og avdelings direktører i modellen.

Det ble spurt om hvorfor fagutvalgene ikke speiles på høyresiden. Dette skal være ivaretatt, men er noe oppdelt. Det er f.eks. ikke hensiktsmessig å ha et tjenesteråd for forskning. Det blir en for omfattende tjenesteportefølje i et tjenesteråd. Gruppen var opptatt at å ivareta på tvers tankegangen, f.eks, hvordan sikre at basisfunksjoner/tjenester benyttes av tjenester som forvaltes av tjenesterådene.

Det er fornuftig å starte ut med mange tjenesteråd og heller justere ned etter hvert. Hvordan sikre at fagutvalgene får innspill fra alle relevante aktører, også tjenesterådet? Det vil kreve innsats fra både institusjonene og Unit, for å etablere prosesser som vil bidra til at modellen fungerer.

Det ble stilt spørsmål om hvordan modellen bidrar til gjennomføringskraft. Dette vil skje ved at de fleste beslutninger tas i tjenesterådene innenfor gitte rammer, budsjett og veikart.

Forslaget innebærer at konsortiene videreføres og gruppen ba Unit forklare forskjellen på et tjenesteråd og et konsortiestyre. En forskjell er at tjenesterådet ikke vedtar budsjett, da det gjøres av tjenesteleverandør, mens konsortiestyret vedtar budsjettammen.

Det ble også påpekt at det er miks mellom ulike bibliotek tjenester og eierskap. F.eks er pensumlistesystemet Leganto en undervisningstjeneste, men eies ofte av bibliotek og er hos Unit lagt under forskning. Unit er klar over problemstillingen, men bemerket at det er vanskelig å få kart og kompass til å passe inn, spesielt siden flere tjenester tilhører både forskning og undervisning.

Hvordan vil inndelingen påvirke fordelingen av finansiering? Hva om konsortiene og foreslåtte tjenesteråd blir produktstyrer. Da kan det være et overordnet tjenesteråd som sørger for prioritering og detaljering av budsjetter.

Unit takker for de gode innspillende som kom i møtet og tar dem med i det videre arbeidet med modellen.

Tilråding:

Rådgivende gruppe tar saken til orientering

RG-2019/44 Orienteringssaker

- A) BIBSYS-konferansen og LÅT-dagen – statusoppdatering
- B) Nasjonalt vitenarkiv
- C) Fagutvalg forskning

A) BIBSYS-konferansen og LÅT-dagen – statusoppdatering

Unit v/Jone Thingbø orienterte om status for arbeidet med BIBSYS-konferansen og den tilhørende LÅT-dagen. Program og påmeldinger planlagt publisert/åpnet 1. desember.

Et innspill fra programkomiteen har vært at det er mye fokus på tjenestene. Dette har vært en føring og en bevisst dreining.

Årets konferanse fikk et underskudd, dette vil ha en påvirkning på gjennomføringen av neste års konferanse. Vurderer Ex Libris som sponsor med faglig innhold.

Det er et ønske om at arbeidsgruppene skal være delaktige og med på konferansen. I mandatet står det at man kan vurdere arbeidsgruppemøter sammen med konferansen. To arbeidsgrupper har vurdert at de ikke ønsker det på grunn av totalbelastningen. Dette kan medføre at antall fra arbeidsgruppen som kan få deltakelse dekket begrenses.

Det har kommet innspill på at deltakere fra arbeidsgruppen bør få dekket deltagelse fra konsortiet. Programkomiteen har også foreslått at deltakerne får dekket deltakelse på IGeLU-konferansen. Unit anbefaler ikke dette og Rådgivende støttet heller ikke dette forslaget.

Låt-dagen blir arrangert dagen før selve konferansen.

Rådgivende gruppe vil bli involvert i gjennomføringen av bibliotekledermøtet. Mulig tematikk:

- 1) Fremtidige tjenestebehov (følge opp innspill fra forrige bibliotekledermøte)
- 2) styringsmodell

B) Nasjonalt vitenarkiv

Unit/Frode Arntsen presenterte bakgrunn og føringer for realiseringen av Nasjonalt vitenarkiv (NVA).

Det ble uttrykt et ønske om å ha en felles visjon knyttet til å se bibliotek tjenester og NVA som ett.

C) Fagutvalg forskning

Unit v/Katrine Weisteen Bjerde, fagdirektør forskning presenterte sammensetning og mandag for Fagutvalg forskning.

Hensikten med fagutvalget er å samle informasjon og fremme gode forslag til Digitaliseringsstyret satsningsområder, prosjekter og hva vi skal gjøre fremover. Fagutvalget er ikke direkte ansvarlig for tjenestene. Fagutvalget prioriterer midler som er tildelt fra digitaliseringsstyret. Fagutvalget skal konkretisere prosjekter for å oppfylle målbilder fra handlingsplan for digitalisering I høyere utdanning og forskning.

Rådgivende gruppe stilte spørsmål om hvordan man jobber for å sikre at fagutvalget får alle relevante innspill fra institusjonene. Bjerde svarte at det er opp til institusjonene å sørge for å påvirke planene og fagutvalget. Unit skal koordinere og gi innspill, men fagutvalget er institusjonenes verktøy og ansvar, og det er viktig at institusjonene er på. Rådgivende gruppe kommenterte at dette er implementert i varierende grad i de ulike institusjonene og at det er et stykke igjen før nødvendig informasjonsflyt er etablert.

Det ble kommentert at biblioteksektoren leverer tjenester til mange ulike arenaer innenfor andre funksjoner og at plasseringen av bibliotek tjenester innenfor forskning kan være noe kunstig. Hva er bibliotekets rolle i helheten? Hvor skal man jobbe med strategiske prioriteringer?

Det ble ytterligere kommentert at Infrastruktur, mellomvare og data (IMD) bør gå på tvers av alle andre fagutvalg (samme som informasjonssikkerhet og personvern).

Det ble stilt konkret spørsmål om hvordan Fagutvalg forskning forholder seg til brukerhåndtering. Bjerde svarte at dette er en del av ansvarsområdet til IMD og at Fagutvalg forskning har bedt om en spesifisering av hva det prosjektet har tenkt å levere og deretter se hva som eventuelt mangler for å tilfredsstille de behov man har innen forskning.

Rådgivende gruppe presierte at det er viktig å få avklart hvordan de ulike grupperingene gir innspill til fagutvalget, saksbehandlingen og videre prosess, samt hvordan formalisere koblingen mellom tjenestestyring/tjenesteråd og fagutvalg for forskning.

Tilråding:

Rådgivende gruppe tar presentasjonen av Fagutvalg forskning til orientering.

RG2019/45 – Eventuelt

Fire saker til eventuelt:

1. Prolongering av kontrakt med Ex Libris

Unit svarer Ex Libris at man ønsker å se resultatet av møtet mellom Ex Libris og Nasjonalbiblioteket før RG realitetsbehandler prolongering.

2. Neste møte:

Unit sender ut en Doodle for å bestemme neste møte.

3. Prolongeringen av rådgivende gruppe.

Rådgivende gruppe prolongeres til ny styringsmodell er innført. Det var ingen av medlemmene som hadde innsigelser på dette. Unit sender en formell henvendelse til institusjonene om dette over nyttår.

4. Nye deltakere i arbeidsgrupper

Frist for innsending av kandidater til arbeidsgruppene er 15. november. Oppnevning av nye kandidater blir gjort på epost.